

УДК 378.147:005.32: 377:373.3.011.3-051

**Олена Павлова**

Комунальний заклад «Харківська  
гуманітарно-педагогічна академія»

Харківської обласної ради

ORCID ID 0000-0002-4014-7440

DOI 10.24139/2312-5993/2018.09/272-282

## **МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ МОТИВАЦІЇ ДО ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ**

*Статтю присвячено вивченню проблеми професійної мотивації. На основі аналізу систематизовано послідовність дій формування професійної мотивації до педагогічної діяльності. Висвітлено методичні аспекти формування педагогічної мотивації до педагогічної діяльності в майбутніх учителів початкових класів. Описано програму заходів, яка складається зі спеціально розроблених занять із дисциплін професійного спрямування та педагогічної практики в школі, консультативної допомоги, організаційно-профілактичних заходів куратора академічної групи.*

**Ключові слова:** навчально-пізнавальна мотивація, професійна мотивація, педагогічна діяльність, професійна підготовка, учитель початкових класів, методика, формування, студенти.

**Постановка проблеми.** Вивчення феномену мотивації досить давно стало одним із найважливіших проблем як педагогічної, так і психологічної наук. Велика кількість досліджень зазначеного питання та досить вагомі їх результати все ж залишають багато невирішених проблем: мінливість, особливості формування, стійкість та велика кількість мотивів є перешкодою до створення універсальної мотиваційної структури чи способів керування мотивами особистості.

Важливо зауважити, що велика кількість наукових досліджень із зазначеної проблеми супроводжується різноманіттям поглядів стосовно природи й сутності мотивації. Х. Хекхаузен зазначив, що навряд чи можна знайти іншу таку саму неозору частину психологічних досліджень, до якої можна було би підійти настільки з різних сторін, як до мотивації (Хекхаузен, 2003, с. 12). У зв'язку з цим, проблема мотивації й мотивів поведінки та діяльності в даний час – одна з актуальних у науці. Складність явищ, до яких належить мотивація і мотиви, незавершеність їх осмислення сприяє появі наукового інтересу до них (Апшин, 2001, с. 3).

Проблема формування професійної мотивації, у першу чергу, набула гостроти у відповідь на процеси освітньої модернізації та соціально-економічні трансформації, які відбуваються в сучасному суспільстві. Саме зазначені факти спонукають сучасного педагога, зокрема вчителя початкових класів, до постійного професійного розвитку, зростання, удосконалення, що є запорукою його конкурентоспроможності у складних

умовах сучасного ринку праці. Професійну мотивацію особистості майбутнього педагога під час професійної підготовки можна назвати полінауковою проблемою, оскільки її вирішення знаходиться на перетині декількох наук: філософії, педагогіки, психології та теорії й методики професійної освіти. Професійна мотивація студентів має особливо важливе значення, оскільки стійкі суспільно значущі мотиви зазвичай багато в чому зумовлюють сумлінне ставлення до навчання в закладах вищої освіти, а після завершення навчання – сумлінне виконання професійних обов'язків.

**Аналіз актуальних досліджень.** Завдячуючи вченим ХХ століття та доповненням дослідників сучасності, сьогодні ми маємо фундаментальну базу, у якій можемо знайти рішення проблеми формування мотивації діяльності, у тому числі й професійної. Досить вагому роль відіграють роботи, у яких розглядаються загальні питання мотивації, розробка понятійно-термінологічного апарату, визначення структурних компонентів мотивації та її формування (Л. Божович, В. Леонтьєв, О. Леонтьєв, А. Маркова, В. Мясищев, С. Рубінштейн та ін.); вивчення професійної мотивації та її динаміки згідно з етапами професійної підготовки (О. Бірюк, А. Вербицкий, О. Гребенюк, Т. Гребенюк, Н. Кузміна, А. Ступникова та ін.); специфіка професійної мотивації та її формування у студентів педагогічних закладів вищої освіти (В. Володько, Є. Рогов, В. Сластьонін та ін.).

Проблема формування професійної мотивації, зокрема мотивації до педагогічної діяльності, висвітлювалася в багатьох роботах психолого-педагогічної та філософської наукової літератури, проте матеріали щодо вирішення проблеми формування професійної мотивації до педагогічної діяльності майбутніх учителів початкових класів, ураховуючи особливості зазначеної професії, практично відсутні.

**Мета статті** – репрезентація окремих результатів дослідження методики формування професійної мотивації до педагогічної діяльності в майбутніх учителів початкових класів.

**Методи дослідження.** Для досягнення визначеної мети було використано теоретичні методи: аналіз, синтез, систематизація й узагальнення поглядів на визначену проблему дослідження та емпіричні: педагогічне спостереження, бесіда, аналіз результатів діяльності.

**Виклад основного матеріалу.** Мотивацію можна назвати точкою старту будь-якої діяльності, саме тому вона посідає провідне місце в її структурі. Одночасно мотивацію розглядають як складне, багаторівневе утворення, формування та розвиток якого залежить від сформованості потреб, мотивів, інтересів, цілей та інших її компонентів.

Специфіка процесу формування мотивації більшістю дослідників даної проблеми пов'язується з особливостями її змісту – активністю окремих мотивів, виділенням домінантних, особистісним змістом, самостійністю

виникнення і проявами, рівнем усвідомлення мотиву, ступенем поширення мотиву на різні види діяльності (Маркова, 1996, с. 47).

Ураховуючи те, що мотивація педагогічної діяльності підпорядковується загальним механізмам мотивації діяльності й утворенням нових мотивів, орієнтуючись на результати сучасних досліджень (Є. Зеєр, Н. Каньоса, Є. Климов, М. Ковзірідзе, Г. Ступнікова, Л. Хабаєва та ін.) та особливості фахової підготовки вчителів початкових класів було встановлено та схарактеризовано такі етапи формування професійної мотивації до педагогічної діяльності: адаптація, актуалізація мотивів, формування, розвиток і посилення мотивів та оцінка й самооцінка.

У свою чергу, професійна мотивація – це основа та рушійна сила професіоналізації особистості студента. Вона є запорукою успішності професійного становлення майбутніх учителів початкових класів, досягнення більш значних результатів формування та розвитку професійних знань, умінь та навичок. Процес формування професійної мотивації до педагогічної діяльності майбутнього вчителя початкових класів вимагає зовнішнього управління, що передбачає наявність спеціально створених педагогічних умов, а саме психолого-педагогічного супроводу процесу професійної підготовки на основі діагностики мотивів та формування ціннісного ставлення до педагогічної діяльності.

Поетапність втілення взаємопов'язаних та послідовних етапів формування професійної мотивації та створення зазначених педагогічних умов має гарантувати стійкість мотиваційного компоненту психіки особистості, що в свою чергу зумовить професійний успіх та задоволення особистих потреб і бажань. Тож хочемо підкреслити важливість цілеспрямованого мотиваційного впливу на студента під час професійного навчання. З цією метою нами була розроблена методика формування професійної мотивації до педагогічної діяльності в майбутніх учителів початкових класів, яка враховує зазначені вище етапи формування професійної мотивації до педагогічної діяльності та має вирішити такі завдання:

1. Забезпечити швидку адаптацію студентів-першокурсників до нових умов навчання в педагогічному ЗВО як необхідну передумову активної навчально-пізнавальної діяльності та ключову умову забезпечення її ефективності. Ефективність адаптаційного періоду передбачає:

- докладне ознайомлення студентства зі структурою закладу вищої освіти та факультету, навчальною базою, науково-педагогічним, викладацьким складом та адміністрацією;

- розгляд та аналіз структури й організації освітнього процесу, систем контролю успішності, умов та методів стимулювання, заохочення, а також можливостей майбутнього працевлаштування;

- знайомство з формами, методами й умовами навчально-пізнавальної діяльності;

- сприймання студентами навичок самостійної, усвідомленої та творчої роботи як обов'язкових;

- уміння на достатньому рівні роботи з літературою, конспектування, підготовки до семестрового та підсумкового контролю, а також індивідуальної, групової та колективної роботи.

2. Беручи за основу професійні знання формувати в майбутніх учителів початкових класів максимально повного та адекватного уявлення про обрану професію, її віддзеркалення в навчальному плані, а точніше в обраних дисциплінах, модулях та темах навчальних програми.

3. Розвивати повагу, гордість, цінність, важливість педагогічної професії, зокрема вчителя початкових класів, для суспільства, вивчаючи історію створення та розвитку закладу вищої освіти, передовий педагогічний досвід.

4. Забезпечити студентам консультативну допомогу з боку викладацько-професорського складу закладу вищої освіти щодо вибору професійного та особистого шляху, виховання професійно-важливих, стійких особистісних якостей, творчого ставлення до майбутньої професійної педагогічної діяльності, а також актуальних для студентства питань.

5. Створити доброзичливу, відкриту атмосферу взаєморозуміння та взаємодопомоги в студентському колективі.

Методика формування професійної мотивації до педагогічної діяльності була розроблена задля вдосконалення системи професійної педагогічної підготовки студентів з метою формування професійної мотивації до педагогічної діяльності в майбутніх учителів початкових класів. Відповідно, нами було укладено програму заходів, яка є комплексом спеціально розроблених занять із дисциплін професійного спрямування та педагогічної практики в школі, консультування за потребою студентів викладачами, психологом та/або соціальним педагогом, організаційно-профілактичних заходів куратора академічної групи (табл. 1).

Структура програми відповідає не лише етапам формування професійної мотивації до педагогічної діяльності, а й психолого-педагогічного супроводу як однієї з педагогічних умов, тому складається з етапів адаптації, інтенсифікації, ідентифікації.

Серед викладачів сучасних педагогічних закладів вищої освіти досить поширеним є переконання, що студент, який прийшов учитися за власним бажанням до закладу вищої освіти, вже достатньо мотивований та зацікавлений в оволодінні обраного фаху та безпосередньо самим процесом навчання. Ми вважаємо такі погляди помилковими, бо, як показує практика, навчально-пізнавальна та професійна мотивація студентів є результатом співвідношення діяльності щодо предмету вивчення. Викладачеві вищої школи необхідно оцінювати рівень умотивованості студента стосовно навчально-практичної та професійної діяльності. З метою визначення рівня

Таблиця 1

**Програма заходів психолого-педагогічного супроводу процесу професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів**

| Етап              | Організаційно-профілактичні заходи                                                                                                                                                                                                                                                                                              | Заняття включені до програм дисциплін проф.напрямку                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | Діяльність куратора                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
|-------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | Протяго всего періоду навчання                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | Поетапно                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| Адаптаційний      | <ul style="list-style-type: none"><li>Адаптаційний тренінг;</li><li>зустріч-презентація педагогічного досвіду досвідчених учителів початкоових класів;</li><li>залучення до науково-дослідної діяльності;</li><li>заходи ознайомлювально го характеру;</li><li>консультативна допомога (психолог, соціальний педагог)</li></ul> | <b>Педагогіка:</b> <ul style="list-style-type: none"><li>соціально-психологічний тренінг «Роль вчителя для дитини»;</li><li>ігрове моделювання «Діалог крізь епохи».</li></ul> <b>Вища освіта та Болонський процес:</b> <ul style="list-style-type: none"><li>практичне заняття «Навчальний план нового покоління»</li></ul>                                                                                     | <ul style="list-style-type: none"><li>Ознайомлення з результатами діагностування групи;</li><li>профілактична групова та індивідуальна робота;</li><li>організація та проведення заходів різного спрямування;</li><li>проведення тематичних годин спілкування на актуальні для групи теми;</li><li>прогнозування та проведення заходів психолого-педагогічного супроводу;</li><li>підготовка методичних розробок</li></ul> | <ul style="list-style-type: none"><li>Тематичні години спілкування («Що ти знаєш про свою майбутню професію?», «Подорож в майбутнє (плани на майбутні 10 років)», «Соціальне значення професії «Вчитель»» тощо;</li><li>заходи, спрямовані на згуртування студентського колективу</li></ul> |
| Інтенсифікаційний | <ul style="list-style-type: none"><li>Факультетська конференція «Формула успіху сучасного вчителя початкових класів»;</li><li>майстер-класи;</li><li>консультативна допомога (психолог, соціальний педагог).</li></ul>                                                                                                          | <b>Педагогіка:</b> <ul style="list-style-type: none"><li>гра-дебати «Що таке педагогічні цінності»;</li><li>ігрове моделювання «Створення своєї авторської школи».</li></ul> <b>Основи педагогічної майстерності:</b> <ul style="list-style-type: none"><li>рольова гра-імпровізація «Між нами – вчителями»;</li><li>круглий стіл «Сучасний учитель – ідеальний учитель».</li></ul> <b>Педагогічна практика:</b> | <ul style="list-style-type: none"><li>Тематичні години спілкування («Учителі з великої букви», «Твій успіх у твоїх руках», «Думки, вчинки, справи», «На них рівняються діти» тощо);</li><li>екскурсії до місць педагогічної спадщини України;</li><li>відвідування мистецьких заходів, музеїв, театрів, тематичних виставок</li></ul>                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                             |

|                  |                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                |  |                                                                                                                                                                                     |
|------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                  |                                                                                                                                                                                               | <ul style="list-style-type: none"> <li>• проект «Під мікроскопом»</li> </ul>                                                                                                                                                                   |  |                                                                                                                                                                                     |
| Ідентифікаційний | <ul style="list-style-type: none"> <li>• «Конкурс педагогічної майстерності»;</li> <li>• просвітницькі програми;</li> <li>• консультативна допомога (психолог, соціальний педагог)</li> </ul> | <b>Педагогіка:</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>• заняття-семінар з подальшим індивідуальним консультуванням «Основи планування успішної кар'єри»;</li> <li>• заняття-семінар «Імідж сучасного вчителя початкових класів»</li> </ul> |  | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Соціальні акції;</li> <li>• профорієнтаційні години;</li> <li>• години спілкування корекційного та консультативного спрямування</li> </ul> |

мотивацію і прогнозування її динаміки, важливо визначити її стан, опираючись на отримані результати діагностичного інструментарію. Тому кожен етап програми має супроводжуватися комплексом діагностичних методик, які би забезпечували адекватну оцінку ефективності реалізованих заходів та необхідну корекцію, що підвищить кінцевий результат. Нами було визначено основні діагностичні напрями відповідно до кожного етапу програми:

- адаптаційний – особистісні якості студента, схильність до певного типу професії, адаптаційна спроможність, мотивація вибору педагогічної професії;

- інтенсифікаційний – професійно важливі якості особистості студента, міжособові стосунки студентів групи, оцінка професійної та особистої спрямованості особистості, мотивація досягнень, професійно-ціннісні орієнтації;

- ідентифікаційний – готовність до професійно-практичної діяльності, дослідження професійних орієнтацій студентів, самооцінка професійно-значущих якостей, рівень мотиваційної готовності до професійного саморозвитку.

З метою прискорення психологічної адаптації студентів першого курсу до незвичних для них умов навчально-виховного процесу нами пропонується проведення протягом перших тижнів навчання адаптаційного тренінгу. Такий вид заняття також дозволить коригувати хибні очікування студентів щодо навчання у ЗВО, сприятиме формуванню навчально-пізнавальної та професійної мотивації, створенню оптимально комфортної моделі поведінки в новому для майбутніх учителів середовищі, а також вибору найбільш підходящої стратегії навчальної діяльності. Колективна робота в поєднанні з самоаналізом студента – це шлях до усвідомлення мети й сенсу особистих

дій, самооцінки, потреби аналізу власних переживань та суб'єктивних уявлень. Хочемо підкреслити, що саме наявність групового феномену, який має місце на тренінгових заняттях, відіграє досить важливу роль у вирішенні ключового завдання. Такі заняття забезпечують зворотній зв'язок, зумовлений взаєморозумінням та взаємопідтримкою учасників, які мають практично однакові інтереси, проблеми та потреби. Групова робота студентів є запорукою побудови способів взаємодії один з одним та власної ідентифікації відповідно інших. Під час групової роботи на тренінговому занятті спостерігається активність учасників щодо самоаналізу та більша відкритість у спілкуванні, відвертість. До того ж, створені умови сприяють формуванню комфорту спілкування в новому колективі.

Важливою для студентів є участь у соціально-психологічних заходах щодо адаптації першокурсників, знайомство з найближчими цікавими та пізнавальними місцями, наявність можливості отримання консультацій чи додаткової інформації щодо організації функціонування закладу вищої освіти тощо, а професійні консультації з боку викладацького складу, психологів та соціальних педагогів допомагають першокурсникам у проведенні аналізу власних життєвих і професійних бажань та можливостей.

Забезпечення ефективної реалізації етапів формування професійної мотивації майбутніх учителів початкових класів до педагогічної діяльності в процесі навчання передбачає використання спеціального дидактичного інструментарію, який містить сукупність методів, організаційних форми і засобів навчання, використання яких залежить від визначених завдань на кожному етапі. Запропонована методика поєднує традиційні методи, які є основою організації навчання у вищій школі, та активні і рефлексивні методи, методи залучення до майбутньої професії, методи формування, розвитку та стимулювання мотивації. Вибір методів навчання залежить від раціонально підібраної форми організації навчання, в умовах якого, на основі реалізації дидактичних принципів, поєднуються теоретичне і практичне навчання.

Під час розробки програми заходів, які було включено до процесу професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів, нами враховувалася необхідність формування не лише зовнішнього алгоритму дій, а й внутрішні умови професійної підготовки студентів. Реалізація основної частини програми здійснюється на лекційних, практичних та семінарських заняттях із дисциплін профільного спрямування («Педагогіка», «Методика виховної роботи», «Основи педагогічної майстерності»). Активна діяльність студентів під час навчання (проблемні лекції, практичні, семінарські заняття, ділові ігри, конференції, круглі-столи тощо) забезпечує формування навчально-пізнавальної мотивації, яка в майбутньому, зазнавши трансформації, перетвориться в професійну мотивацію до педагогічної діяльності. Аудиторна робота має певну специфіку, а точніше: спрямованість свідомості на себе як суб'єкта педагогічної діяльності; організацію

самопізнання професійно-особистісних якостей; використання спільних форм діяльності; широке залучення студента до різних видів професійно-нормативних відносин; формування правильного оцінного ставлення до себе та інших (Котова та Шиянов, 1997, с. 23).

Задля забезпечення знайомства з характером, особливостями й сутністю професійної діяльності майбутніх учителів початкових класів та осмислення першокурсниками мети професійної підготовки пропонуються заняття, які забезпечать здійснення зазначених вище педагогічних умов формування педагогічної мотивації. У розрізі дисциплін професійного спрямування заплановано проведення оглядових лекцій щодо розвитку професії вчителя, його соціальної ролі та перспектив, які має ця професія. У подальшому передбачається реалізація таких занять: соціально-психологічний тренінг, рольова гра-імпровізація, ігрове моделювання, гра-дебати, практичне заняття, семінар, семінар з подальшим індивідуальним консультуванням, круглий стіл тощо.

Реалізація перерахованих занять уможлиблює розвиток перцептивних якостей, уміння аналізу, синтезу у студента, сприяє формуванню вмінь розв'язку педагогічних задач, спонукає до пошуку власної внутрішньої позиції, яка буде підґрунтям до планування власних дій та здійснення професійної діяльності. Розробка зазначених заходів у нестандартній формі налаштовує на створення творчої атмосфери, яскраво та ілюстративно демонструє вимоги до особистості вчителя початкових класів, розвиток педагогіки як науки та допомагає глибше усвідомити становлення педагогічної думки.

Разом з теоретичною підготовкою майбутні вчителі початкових класів опановують та відпрацьовують вивчені способи дій під час педагогічної практики в школі. Зокрема варто відмітити результати проведення проекту «Під мікроскопом». Завдання студентів полягало в тому, що один раз на тиждень упродовж місяця необхідно спостерігати за роботою вчителя початкової школи, аналізувати, систематизувати свої спостереження та вести щоденник своєї роботи за відповідним алгоритмом. Основною метою проекту було організувати навчально-виховний процес таким чином, щоб підвищити рівень професійної мотивації до педагогічної діяльності, якість підготовки студентів та ціннісне ставлення до педагогічної діяльності. Таким чином, студенти відпрацьовували навички аналізу уроків з різних предметів, а головне, вивчали характер діяльності вчителя та його взаємодії з учнями.

Як результат проекту, кожен студент презентував власні спостереження у вигляді нотатків та висновків, а також розробку «Творча лабораторія», яка включає такі розділи: «Банк ідей», «Література (психолого-педагогічна, методична, довідкова, публіцистична, художня, історична, бібліографічна)»,

«Періодика», «Відео- та фонотека», «Наочність (картини, малюнки, слайди, фотокартки тощо)», «Інноваційний педагогічний досвід».

Потреба самоосвіти та саморозвитку формується завдяки ознайомленню студентства з позитивним досвідом професійної самореалізації: проходження практики в школі, участь у науково-практичних конференціях, навчальних семінарах, майстер-класах, тренінгах тощо. Так, наприклад, у межах нашого дослідження було організовано факультетську конференцію «Формула успіху сучасного вчителя початкових класів». Студенти готували свої доповіді відповідно до найактуальніших, ключових проблем підготовки майбутнього педагога та успішної професійної діяльності. Підсумовуючи роботу конференції, її учасники відмітили, що участь у науково-дослідній роботі впливає на розвиток інтересу до педагогічної професії, вивчення педагогіки, передового педагогічного досвіду, інноваційних технологій, розвиток їх творчих здібностей, особисте зростання, професійну самореалізацію.

**Висновки та перспективи подальших наукових розвідок.** Розроблена методика формування професійної мотивації до педагогічної діяльності в майбутніх учителів початкових класів забезпечує сформованість високого рівня професійної педагогічної самосвідомості, навчально-пізнавальної та професійної мотивації, прагнення майбутніх учителів початкової школи до професійної самореалізації.

Розроблена програма заходів психолого-педагогічного супроводу процесу професійної підготовки дозволяє простежити динаміку формування професійної мотивації до педагогічної діяльності майбутніх учителів початкових класів, завдяки чому стає можливою інтеграція знань з декількох дисциплін професійного спрямування. Саме цей факт забезпечує цілісність, системну організованість та сенс осмисленого навчального матеріалу, а також надає можливість органічно формувати й розвивати навчально-пізнавальну та професійну мотивацію. Отже, поєднання класичних та нестандартних форм навчання, створення позитивного мікроклімату, ситуації успіху на заняттях, надання консультативної допомоги, урахування індивідуальних особливостей студента, акцентування уваги на ролі навчання для освоєння майбутньої професії уможливорює поетапне формування професійної мотивації до педагогічної діяльності.

## ЛІТЕРАТУРА

1. Апшин, Ф. Н. (2001). *Основы современных теорий мотивации*. Майкоп: Изд-во ООО «Аякс» (Apshin, F. N. (2001). *Fundamentals of modern theories of motivation*. Maikop: Publishing house LLC "Aiax").
2. Котова, И. Б., Шиянов, Е. Н. (1997). *Педагог: профессия и личность*. Ростов на Дону: Изд-во Ростов (Kotova, I. B., Shiiyanov, Y. N. (1997). *Teacher: profession and personality*. Rostov on Don: Publishing House Rostov).

3. Маркова, А. К. (1996). *Психология профессионализма*. Москва: Международный гуманитарный фонд «Знание» (Markova, A. K. (1996). *Psychology of professionalism*. Moscow: The International Humanitarian Foundation "Knowledge").

4. Хекхаузен, Х. (2003). *Мотивация и деятельность*. Санкт-Петербург: Питер (Heckhausen, X. (2003). *Motivation and activity*. St. Petersburg: Peter).

## РЕЗЮМЕ

**Павлова Елена.** Методика формирования профессиональной мотивации к педагогической деятельности у будущих учителей начальных классов.

*Статья посвящена изучению проблемы профессиональной мотивации. На основе анализа систематизирована последовательность действий формирования профессиональной мотивации к педагогической деятельности. Освещены методические аспекты формирования педагогической мотивации к педагогической деятельности у будущих учителей начальных классов. Описана программа мероприятий, которая состоит из специально разработанных занятий по дисциплинам профессионального направления и педагогической практики в школе, консультативной помощи, организационно-профилактических мероприятий куратора академической группы.*

**Ключевые слова:** учебно-познавательная мотивация, профессиональная мотивация, педагогическая деятельность, профессиональная подготовка, учитель начальных классов, методика, формирование, студенты.

## SUMMARY

**Pavlova Olena.** Methods of formation of professional motivation for pedagogical activity in the future primary school teacher.

*The study of the phenomenon of motivation for a long time was one of the most important problems in both pedagogical and psychological sciences. A large number of studies of this issue and their sufficiently weighty results still leave many unsolved problems. The problem of forming professional motivation, first of all, became acute in response to the processes of educational modernization and socio-economic transformations that occur in modern society.*

*The purpose of the article is to represent the individual results of the study of the methodology of forming professional motivation for the pedagogical activity of future teachers of the primary school.*

*The theoretical methods were used to achieve a certain goal: analysis, synthesis, systematization and generalization of views on a particular problem of research and empirical: pedagogical observation, conversation, analysis of results of activity.*

*On the basis of the analysis, a systematic sequence of stages of the formation of professional motivation for teaching activities is defined. The method of formation of professional motivation for pedagogical activity is presented, which was developed in order to improve the system of professional pedagogical training of students with the aim of forming professional motivation for pedagogical activity in future teachers of elementary school. A program of measures is made, which is a complex of diagnostic techniques, specially developed occupations on disciplines of professional direction and pedagogical practice in school, advisory assistance, organizational and preventive measures of the curator of the academic group. The methodology combines traditional methods that form the basis of organization of training in higher school and active and reflexive methods, methods of engagement in the future profession, methods for the formation, development and stimulation of motivation.*

*The developed methodology provides professional identification of the student, formation of a high level of professional pedagogical self-awareness, educational and cognitive and professional motivation, the desire of future teachers of elementary school for professional self-realization.*

**Ключевые слова:** *educational and cognitive motivation, professional motivation, pedagogical activity, professional pedagogical training, primary school teacher, methodology, forming, students.*

УДК 378.01:372.878

**Пань Сінюй**

ДЗ «Південноукраїнський національний  
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

ORCID ID 0000-0002-1732-0591

DOI 10.24139/2312-5993/2018.09/282-292

## **ДІАГНОСТИКА ПІДГОТОВЛЕНOSTІ БАКАЛАВРІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА ДО ФОРМУВАННЯ АУДІАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ ШКОЛЯРІВ**

*У статті актуалізовано проблему педагогічної діагностики відповідно до таких феноменів, як підготовка та підготовленість. Указано на їх взаємозумовленість. Конкретизовано поняття підготовки бакалаврів до формування аудіальної культури школярів як процесу та підготовленості до цього як результату. Показано логіку розробки діагностичного інструментарію в педагогічних дослідженнях та представлено критерії й показники для оцінювання підготовленості бакалаврів музичного мистецтва до формування аудіальної культури школярів. Пропонований критеріальний апарат відповідає компонентній структурі досліджуваного феномена. Представлено методи, завдання та шкала їх оцінювання відповідно до чотирьох рівнів підготовленості бакалаврів музичного мистецтва до формування аудіальної культури школярів: високий, достатній, середній, низький. Подаються математичні результати констатувального експерименту.*

**Ключові слова:** *аудіальна культура, підготовка, підготовленість, педагогічна діагностика, критерії та показники.*

**Постановка проблеми.** У нашому дослідженні актуалізовано проблему підготовка бакалаврів музичного мистецтва до формування аудіальної культури школярів, у зв'язку з тим, що звукове середовище сучасного світу стає різноманітним за естетичним вектором: ускладнюється його художній контент, він стає більш суперечливим, неоднозначним за ціннісними показниками. Разом із тим, послаблюється зв'язок людини з природою, втрачається чуйність до «звукового ландшафту» внаслідок посилення звукового супроводу технологічного та урбанізованого боків буття. Формування аудіальної культури школярів розглядається як актуальне завдання Нової української школи, оскільки вона спрямована на широке та якісне охоплення школярами життєвих реалій, природи та людських стосунків у всіх його виявленнях, зокрема й у мистецтві.